

Ondersteuningsplan 2018-2022

Verzuimprocedure ter voorkoming van thuiszitters

Voorkomen – begeleiden – verder helpen

H. Sieber et al.

SWVVO-RUW

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1 Definities en uitgangspunten	5
1.1 <i>Leerplicht (5 tot 16 jaar)</i>	5
1.2 <i>Kwalificatieplicht (tot 18 jaar)</i>	5
1.3 <i>Verzuim</i>	6
1.3.1 <i>Geoorloofd verzuim</i>	6
1.3.2 <i>Ongeoorloofd verzuim</i>	7
1.4 <i>Thuiszitter</i>	7
2 Doelstellingen	8
2.1 <i>Signalering en opschaling</i>	8
2.2 <i>Typering en monitoring in SWV VO RUW</i>	9
3 Verantwoordelijkheden	10
4 Procesgang en stroomschema bij geoorloofd verzuim	11
Stroomschema geoorloofd verzuim	12
5 Procesgang en stroomschema bij ongeoorloofd verzuim	13
Stroomschema ongeoorloofd verzuim	14
6 Ondersteuning van thuiszitters	15
7 Vrijstellingen	17
8 In de toekomst	19
8.1 <i>Doelen t.a.v. terugdringen thuiszitters en monitoring</i>	19
Bijlagen	20
Bijlage 1 Ziekteverzuimbegeleiding VO – GGD regio Utrecht	21
<i>Stappenplan integrale aanpak van ziekteverzuim schematisch</i>	25
Bijlage 2 Van thuiszitten naar schoolgaan	31

Inleiding

Samenwerkingsverbanden zijn wettelijk verantwoordelijk voor het tegengaan van thuiszitters. Om dit te kunnen realiseren, is een goede samenwerking tussen diverse partijen noodzakelijk. Leerling, ouder(s)/verzorger(s), school, samenwerkingsverband, leerplicht, sociale teams, gemeenten en andere maatschappelijke organisaties hebben allen een verantwoordelijkheid en moeten nauw contact met elkaar hebben om een passende oplossing voor iedere leerling te kunnen realiseren. Goed en efficiënt registreren van iedere (potentiële) thuiszitter is hierbij een eerste stap.

Het samenwerkingsverband VO Regio Utrecht West heeft bij de start van passend onderwijs een thuiszittersprotocol ontwikkeld. Met dat thuiszittersprotocol is een aantal jaren gewerkt.

In november 2017 heeft met alle betrokken partijen een evaluatie van het thuiszittersprotocol plaatsgevonden. Tijdens deze evaluatie zijn knelpunten in kaart gebracht. Vervolgens is een tijdelijke werkgroep ingericht. Deze werkgroep heeft zich ten doel gesteld om het oude protocol in een aantal bijeenkomsten te herzien. De nieuwe procedure ter voorkoming van thuiszitters moet de volgende elementen omvatten:

- Werkbaar stroomschema per type thuiszitter/ verzuimer
- Duidelijkheid over verantwoordelijken in het gehele proces
- Afstemming met GGD- procedure 'M@ZL'
- Afstemming met procedure vrijstellingen
- In relatie brengen met document 'Van thuiszitten naar schoolgaan'

In de voorliggende 'Procedure ter voorkoming van thuiszitters' zijn bovenstaande punten geïntegreerd. In het eerste hoofdstuk is een definitie gegeven wat landelijk onder thuiszitters wordt verstaan en waar verantwoordelijkheden liggen.

In hoofdstuk 3 en 4 zijn stroomschema's weergegeven voor het geoorloofd verzuim (lees: verzuim bij ziekte) en ongeoorloofd verzuim. In hoofdstuk 5 wordt een aanvulling gegeven wanneer een leerling als geoorloofd verzuimer start en gedurende het proces verschuift naar ongeoorloofd verzuim. Hoofdstuk 6 omvat de werkwijze voor vrijstellingen van onderwijs.

Het voorliggende document legt tevens verbinding met het beleidsplan 'Van thuiszitten naar schoolgaan – intensivering van de thuiszittersaanpak in de regio Utrecht West' waarin de regionale afspraken zijn vastgelegd.¹

Het samenwerkingsverband VO Regio Utrecht West heeft met deze herziene procedure een goed werkbaar document in handen. Kernpartners bij het tegengaan van thuiszitters zijn: aangesloten VO-scholen², Regionaal Bureau Leerplicht Regio Utrecht Noordwest (kort: RBL), GGD-regio Utrecht, de gemeenten Woerden, Montfoort, Oudewater en De Ronde Venen en het SWV PO Passenderwijs (met aangesloten PO-scholen).

¹ Deze zijn in het Op Overeenstemming Gericht Overleg op 23 maart 2017 bekrachtigd.

² Kalsbeek College Woerden (2 vestigingen: Bredius en Schilderspark), Minkema College Woerden (2 vestigingen: Stein en Mink), Veenlanden College (2 vestigingen: Mijdrecht en Vinkeveen), Wellantcollege Montfoort, Futura College Woerden (school voor praktijkonderwijs).

Het werken met de bijgestelde procedure wordt door SWV VO RUW ingeluid met een themamiddag voor alle betrokkenen. Verder roept SWV VO RUW alle aangesloten VO-scholen op om de stroomschema's en verantwoordelijkheden in de organisaties actief uit te dragen. De werkgroep neemt het op zich de stroomschema's na een jaar te evalueren³ en indien nodig bij te stellen.

³ Dit met behulp van een monitoringsysteem en op basis van gestelde doelen (zie Ondersteuningsplan 2018-2022, paragraaf 6.7 werkagenda thuiszitters).

1 Definities en uitgangspunten

1.1 Leerplicht (5 tot 16 jaar)

Leerplicht is de verplichting voor de ouder(s)/verzorger(s) om ervoor te zorgen dat het kind/de jongere staat ingeschreven op een school en deze geregeld bezoekt. De leerplicht begint op de eerste schooldag van de maand die volgt op de maand waarin het kind 5 jaar is geworden⁴ en eindigt op één van de volgende momenten:

- Aan het einde van het schooljaar waarin de jongere 16 jaar is geworden, tenzij hij/zij kwalificatieplichtig is (een startkwalificatie houdt in MBO-niveau 2 of hoger, Havo, VWO).
- Aan het einde van het 12e schooljaar (een eventuele overgeslagen klas in de basisschool telt wél mee als doorlopen schooltijd: de basisschool telt voor deze leerling als 8 jaar). Een schooljaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli.

De leerling is verplicht het volledige onderwijsprogramma, het volledige programma van de combinatie leren en werken, respectievelijk het onderwijsprogramma⁵ te volgen dat door die school of instelling wordt aangeboden.

1.2 Kwalificatieplicht (tot 18 jaar)

Na het laatste schooljaar van de leerplicht begint de kwalificatieplicht voor jongeren die nog geen startkwalificatie hebben gehaald. Een startkwalificatie is een HAVO-, VWO-, of MBO-diploma (uitgezonderd niveau 1). De overheid ziet dit niveau als minimumvereiste voor een goede participatie in de maatschappij. Met de kwalificatieplicht wordt de leerplicht verlengd tot de dag dat de jongere een startkwalificatie heeft gehaald, of tot de dag dat de jongere 18 jaar wordt. De kwalificatieplicht verplicht alle jongeren een volledig onderwijsprogramma te volgen. Dit betekent niet altijd vijf dagen per week in de schoolbanken; het is ook mogelijk om met combinaties van leren en werken aan de kwalificatieplicht te voldoen, zoals een beroepsbegeleidende leerweg in het MBO.

Jongeren die geïndiceerd zijn als zeer moeilijk lerende kinderen of meervoudig gehandicapte kinderen zijn vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Voor hen is het vaak niet mogelijk hun startkwalificatie te behalen. Leerlingen van het praktijkonderwijs zijn ook vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Jongeren in het praktijkonderwijs kunnen na hun 17^e verjaardag uitstromen indien zij:

- een baan hebben van minimaal 32 uur;
- een leerwerktraject volgen met een baan van minimaal 24 uur;
- de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt.

Bij het verlaten van het praktijkonderwijs ontvangen alle leerlingen een getuigschrift.

⁴ Aangezien voor vijfjarigen een hele schoolweek soms te zwaar is, bestaat er voor hen de mogelijkheid tot vrijstelling: in overleg met de schooldirecteur mogen de ouder(s)/verzorger(s)/verzorgers hun kind maximaal 10 uur per week thuishouden. Aangezien voor vijfjarigen een hele schoolweek soms te zwaar is, bestaat voor hen de mogelijkheid tot vrijstelling: in overleg met de schooldirecteur mogen ouders/verzorgers hun kind maximaal 10 uur per week thuishouden.

⁵ Onderwijsprogramma als bedoeld in [artikel 25a, derde lid, onderdeel d, van de Wet op het voortgezet onderwijs](#)

Net als bij de volledige leerplicht is de vervangende leerplicht⁶ van toepassing op de kwalificatieplicht⁷.

1.3 Verzuim

Onder schoolverzuim wordt verstaan: *alle vormen van fysieke afwezigheid van leerlingen tijdens de vastgestelde lesuren en lesdagen van het schoolrooster*⁸. Verzuim is in te delen in geoorloofd verzuim en ongeoorloofd verzuim.

1.3.1 Geoorloofd verzuim

- Ziekte: iedere vorm van ziekteverzuim van een jongere die als leerling is ingeschreven op een school. Het gaat hierbij niet om jongeren die op lichamelijke en psychische gronden zijn vrijgesteld van de Leerplichtwet;
- Verzuim met reden (doktersbezoek, tandarts, hulpverlening etc.). Dit moet zoveel mogelijk buiten schooltijd plaatsvinden. Wanneer dat niet mogelijk is, moet vooraf een briefje met de reden van verzuim ingeleverd worden;
- Een religieuze feestdag: hieronder wordt verstaan: verplichtingen die voortkomen uit godsdienst, waaraan mensen moeten deelnemen, van religieuze aard;
Herdenkingen van historische/culturele gebeurtenissen vormen geen basis voor verlof, tenzij opgenomen in de Nederlandse nationale feestdagen. Als het feest over een aantal dagen verspreid is, is er altijd 1 officiële vrije dag. Als deze toevallig op een zaterdag of zondag valt, dan kan het niet zo zijn dat de leerling voor de maandag vrij krijgt;
- Een huwelijk;
- Een begrafenis.

Afwezigheid tijdens de lessen zal altijd in overleg met (het bevoegd gezag van) de school moeten gaan. Als de leerling (tijdelijk) geschorst wordt, is hij/zij formeel gezien ook vrijgesteld van de Leerplichtwet, maar ook hiervan moet Leerplicht op de hoogte worden gebracht⁹.

Overig verlof/afwezigheid: in bepaalde gevallen kan een leerling verlof krijgen. Dit moet door ouders/verzorgers schriftelijk aangevraagd worden bij de school.

Vakantie: vakanties moeten zoveel mogelijk binnen de reguliere schoolvakanties gepland worden. Als het beroep van de ouder(s)/verzorger(s) het onmogelijk maakt om in de schoolvakanties op vakantie te gaan, kan er 'extra verlof' worden verleend¹⁰.

Hiervoor gelden de volgende regels:

⁶ Vervangende leerplicht is een apart leertraject voor leerlingen vanaf 14 jaar. Het gaat om leerlingen die aanhoudende problemen hebben in het volledig dagonderwijs. Via het volgen van een aangepast onderwijsprogramma kunnen ze na 1 jaar weer instromen in het reguliere onderwijs. Een belangrijk onderdeel van het aangepaste leerproject is praktijkonderwijs.

⁷ Zie ook artikel 3a van de Leerplichtwet 1969.

⁸ Zie artikel 5 onder a van de Leerplichtwet 1969.

⁹ Zie artikel 11 lid c Leerplichtwet, 1969.

¹⁰ Zie artikel 11 lid c van de Leerplichtwet, 1969.

- Het verlof moet minstens zes weken van tevoren worden aangevraagd;
- De aanvraag (opgave reden e.d.) wordt door de school beoordeeld;
- Het verlof mag maar één keer per jaar worden verleend voor maximaal 10 aaneengesloten schooldagen;
- Het verlof mag nooit vallen in de eerste twee weken van het schooljaar.

1.3.2 Ongeoorloofd verzuim

De leerplichtwet kent twee soorten ongeoorloofd verzuim:

- **Relatief verzuim:** als de leerling verzuimt, al dan niet met medeweten van ouder(s)/verzorger(s)/verzorgers, incidenteel of geregeld zonder dat daar toestemming voor is verleend;
 - Signaalverzuim: verzuim van 16 uren of meer in de afgelopen 4 schoolweken. Ook zeer veelvuldig te laat komen of twijfelachtig ziekmelden vallen hieronder;
 - Luxeverzuim: (doorgaans) voorafgaand aan of volgend op een schoolvakantie voor extra vakantie.
- **Absoluut verzuim:** het verzuim waarbij een leerling niet bij een erkende school of instelling ingeschreven staat.

1.4 Thuiszitter

Ongeoorloofd thuiszitten is zonder geldige reden meer dan 4 weken verzuimen van school (zie langdurig relatief verzuim) of niet ingeschreven staan bij een school (zie absoluut verzuim)¹¹.

Leerlingen die *onthefing* hebben op grond van de Leerplichtwet, vrijstelling van geregeld schoolbezoek hebben of ander onderwijs volgen, vallen niet onder de definitie thuiszitten. Daarnaast zijn er leerlingen die *langdurig geoorloofd thuiszitten*, vanwege bijvoorbeeld ziekte of psychische problemen.

Voor beide groepen is het van belang om te blijven zoeken naar een passend onderwijsprogramma. Binnen het regionale beleid is het niet alleen zaak het aantal thuiszitters terug te dringen, maar ook de lengte van het thuiszitten. Dit is eveneens een van de speerpunten van passend onderwijs en van het regionaal afgesloten thuiszitterspact.

¹¹ Afgeleid van definitie van Ingrado (www.ingrado.nl) en Onderwijsinspectie – integraal toezicht op de Samenwerkingsverbanden in het po en vo, 2013 – www.onderwijsinspectie.nl

2 Doelstellingen

In dit hoofdstuk is weergegeven wat samenwerkingsverband Regio Utrecht West (SWV VO RUW) precies wil bereiken in haar thuiszittersaanpak.

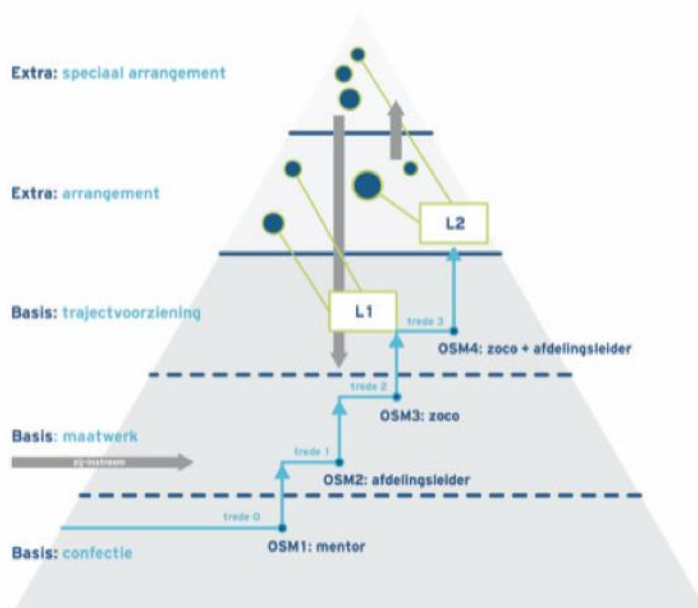
De procedure is bedoeld om de VO-scholen van SWV VO RUW en haar kernpartners (Regionaal Bureau Leerplicht, GGD, en de (sociale teams van) gemeenten Woerden, Montfoort, Oudewater, de Ronde Venen en het SWV PO Passenderwijs) bij het tegengaan van thuiszitters te ondersteunen.

Dit doet het samenwerkingsverband door heldere procedures te geven voor de signalering en begeleiding van thuiszitters.

2.1 Signalering en opschaling

SWV VO RUW heeft in 2017-2018 de ondersteuningsstructuur met de scholen uitgewerkt. Daarbij werd uitgegaan van de basisondersteuning in de scholen (die beschikbaar is voor elke leerling in de school, lees: confectie), en de daarop opgebouwde ondersteuning die meer maatwerk voor leerlingen mogelijk maakt (zie figuur 1). Scholen hebben naast deze ondersteuning (confectie en maatwerk) ook een extra ondersteuningsvorm: de trajectbegeleiding, waarvoor leerlingen met meer specifieke ondersteuningsbehoefte in aanmerking komen.

Wanneer een leerling (of potentiële thuiszitter) meer nodig heeft dan in deze ondersteuningsvormen door de school kan worden geboden, dan is opschaling nodig van de interne ondersteuningsstructuur van de school naar het RUW-Loket van het samenwerkingsverband. In het RUW Loket wordt beoordeeld wat de ondersteuningsbehoefte is voor een leerling waarbij thuiszittersproblematiek voorligt. SWV VO RUW heeft hiervoor 3 type arrangementen beschikbaar (visueel gemaakt in de ondersteuningspiramide, figuur 1). In hoofdstuk 6 treft u een toelichting over de ondersteuning die deze arrangementen bieden.

Figuur 1

2.2 Typering en monitoring in SWV VO RUW

Binnen SWV VO RUW is een verdeling gemaakt van verschillende typen thuiszitters, om de bijbehorende problematiek beter te kunnen begrijpen en te kunnen aanpakken. Het algemene begrip ‘thuiszitter’ kan leiden tot veel onduidelijkheid en verwarring.

Het SWV VO RUW onderscheidt de volgende typen thuiszitters:

1. Met vrijstelling voor bepaalde tijd
2. Met vrijstelling voor onbepaalde tijd
3. Met ongeoorloofd verzuim voor langere periode
4. Met geoorloofd verzuim voor korte periode (tot 4 weken) – code geel
5. Met geoorloofd verzuim voor langere periode (4 wkn tot 3 maanden) – code oranje
6. Met geoorloofd verzuim voor zeer lange periode (3 maanden tot 1 jaar) – code rood
7. Na de middelbare school (VSV)

De groep ‘absoluut verzuimers’ staat hier niet tussen omdat dit veelal praktische redenen heeft die door een betere organisatie (dus procesmatig) opgelost kunnen worden. Vanzelfsprekend heeft RUW daar wel beleid op gemaakt¹².

In dit verzuimprotocol focussen we op het ongeoorloofd en geoorloofd verzuim van leerlingen.

In hoofdstuk 3 zijn de verantwoordelijkheden per fase weergegeven. De verantwoordelijkheden zijn zo laag mogelijk in de uitvoering neergelegd. De werkgroep ‘herziening thuiszittersprotocol’ adviseert de scholen om de procedure te toetsen aan de schoolpraktijk en dan de verantwoordelijkheden in de organisatie te beleggen.

¹² Zie Ondersteuningsplan SWV VO RUW 2018-2022, paragraaf 6.2.

3 Verantwoordelijkheden

Procesgang en opschaling als gevolg van ziekte:

De school gaat in overleg met ouders en meldt ziekteverzuim van de leerling direct bij de jeugdarts als de leerling:

- Meer dan vijf dagen aaneengesloten of vijf incidentele dagen binnen één maand ziek is, waarbij de reden van het ziekteverzuim onduidelijk blijft of als blijkt dat er complexe problematiek speelt.
- Wanneer de leerling verontrustend vaak ziekgemeld wordt door ouder(s)/verzorger(s) gaan betrokkenen van de school eerst in gesprek met ouder(s)/verzorger(s) en wordt waar nodig de schoolarts ingeschakeld. Mocht het verzuim als ongeoorloofd verzuim worden beoordeeld dan wordt dit bij DUO gemeld. Het systeem van DUO deelt de verzuim-melding (op basis van de adresgegevens van leerling) automatisch met de betreffende gemeente.

Zie hiervoor het stappenplan Integrale aanpak ziekteverzuim - GGD regio Utrecht, bijlage 1 pagina 25.

Procesgang en opschaling bij ongeoorloofd verzuim:

De school meldt ongeoorloofd verzuim van de leerling direct bij Leerplicht als de leerling:

- een dag of meer luxeverzuim pleegt:
De school meldt dit verzuim via DUO. Rondom schoolvakanties houden leerplichtambtenaren regelmatig controls om luxeverzuim tegen te gaan en dit onderwerp onder de aandacht van scholen te brengen.
- In geval van signaalverzuim (16 uren ongeoorloofd afwezig of 16 keer te laat gekomen in een periode van 4 aaneengesloten schoolweken):
De school moet dit verzuim melden bij Leerplicht via een DUO-melding.

4 Procesgang en stroomschema bij geoorloofd verzuim

Wanneer ouders bij de school melden dat er een reden is voor het verzuim van hun kind, bijvoorbeeld ziekte, is er sprake van geoorloofd verzuim. Op zich lijkt dit een duidelijk type thuiszitter (type 4, 5 en 6), echter in de praktijk blijkt dit erg lastig. Binnen deze categorie thuiszitters zitten de meest intensieve (en kostbare) trajecten waar regelmatig de vraag aan de orde komt: waar eindigt geoorloofd (ziekte-) verzuim en waar begint ongeoorloofd verzuim?

Een leerling zit vrijwel nooit zonder reden ongeoorloofd thuis voor langere tijd. Meestal is er sprake is van enige vorm van lichamelijk of psychisch ongemak. Om hier achter te komen hanteert SWV VO RUW een stappenplan bij twijfel over (on)geoorloofdheid (ziekte-)verzuim. Dat kan starten met verzuimgesprekken op school met leerplicht, waarbij ouders worden betrokken. Indien het verzuim niet stopt vraagt de school de jongere en de ouders duidelijkheid te verschaffen over de oorzaak van het verzuim, bijvoorbeeld door een medische verklaring.

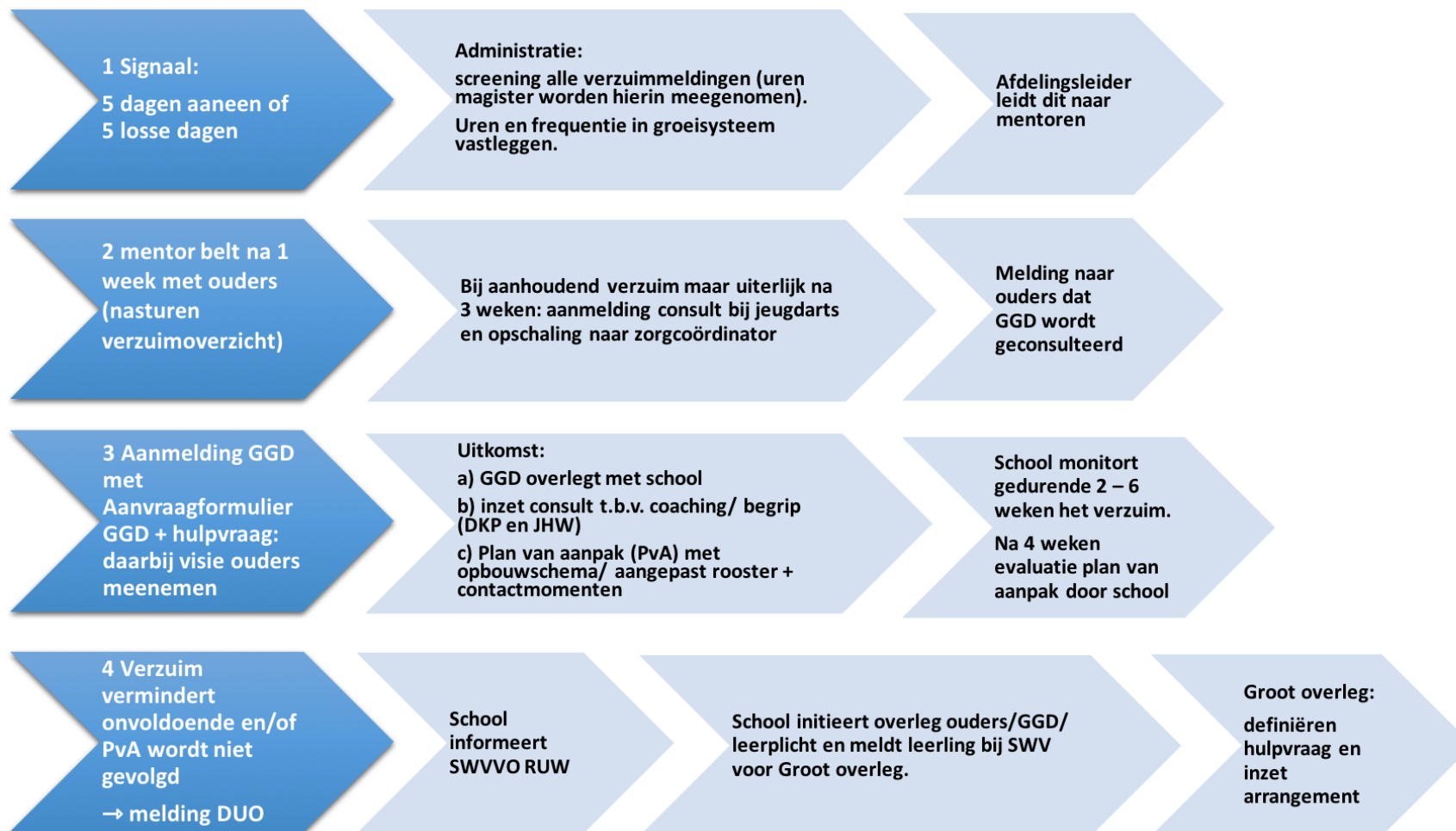
Wanneer door de jeugdarts van de GGD geen ziekte kan worden vastgesteld en schoolverzuim blijft aanhouden, dient Leerplicht te worden ingeschakeld door de school (via DUO-melding). Daarna volgt onderzoek door Leerplicht, een gesprek met ouders en leerling. Als er onduidelijkheid blijft over wel of niet ziek zijn maar wel grote zorgen over de leerling bestaan, kan er bv. door school of leerplicht een melding bij veilig thuis worden gedaan (mogelijk in combinatie met onderzoek en verbalisering door leerplicht). Tegelijkertijd zal Leerplicht ouders en leerling in een vroeg stadium vragen hulp te zoeken bij het lokale sociaal team.

Als door de jeugdarts wordt vastgesteld dat er wel een medische grondslag is voor het verzuim, dan wordt een 'plan van aanpak' opgesteld waarin beschreven staat wat voor de komende periode de prognose voor schoolgang van de leerling is. Het is dus gericht op een (gedeeltelijke) terugkeer van de leerling op de school zodat de leerling contact blijft houden met leeftijdgenoten en binnen de school sociale competenties verder kan ontwikkelen.

De school blijft de coördinerende rol houden over de leerling en evalueert of het plan van aanpak wordt opgevolgd. Als na 4 weken blijkt dat het plan van aanpak niet of niet voldoende wordt opgevolgd, neemt de school contact op met de jeugdarts. Vervolgens wordt bepaald wat hiervan de oorzaak is en worden vervolgacties ondernomen. Als er onduidelijkheid blijft bestaan over de reden van het niet opvolgen van het plan van aanpak of wanneer de problematiek dermate ingewikkeld is met een groot risico op langdurig verzuim, wordt het SWV VO RUW op de hoogte gebracht en volgt er zo nodig een groot overleg.

Bij een groot overleg wordt gezien hoe voor de betreffende leerling passend onderwijs vorm kan krijgen. Hierbij zijn het SWV VO RUW, de GGD, de school, het RBL, mogelijk hulpverlenende instanties en de ouders met leerling betrokken. In dat overleg worden ook vervolgafspraken gemaakt.

Stroomschema geoorloofd verzuim

5 Procesgang en stroomschema bij ongeoorloofd verzuim

Leerlingen die staan ingeschreven bij een school, maar niet daadwerkelijk in de klas zitten, verzuimen. Wanneer de ouders van niets weten, is er sprake van ongeoorloofd verzuim ('spijbelen' - type 3). Dit ongeoorloofde verzuim speelt de school direct door aan Leerplicht.

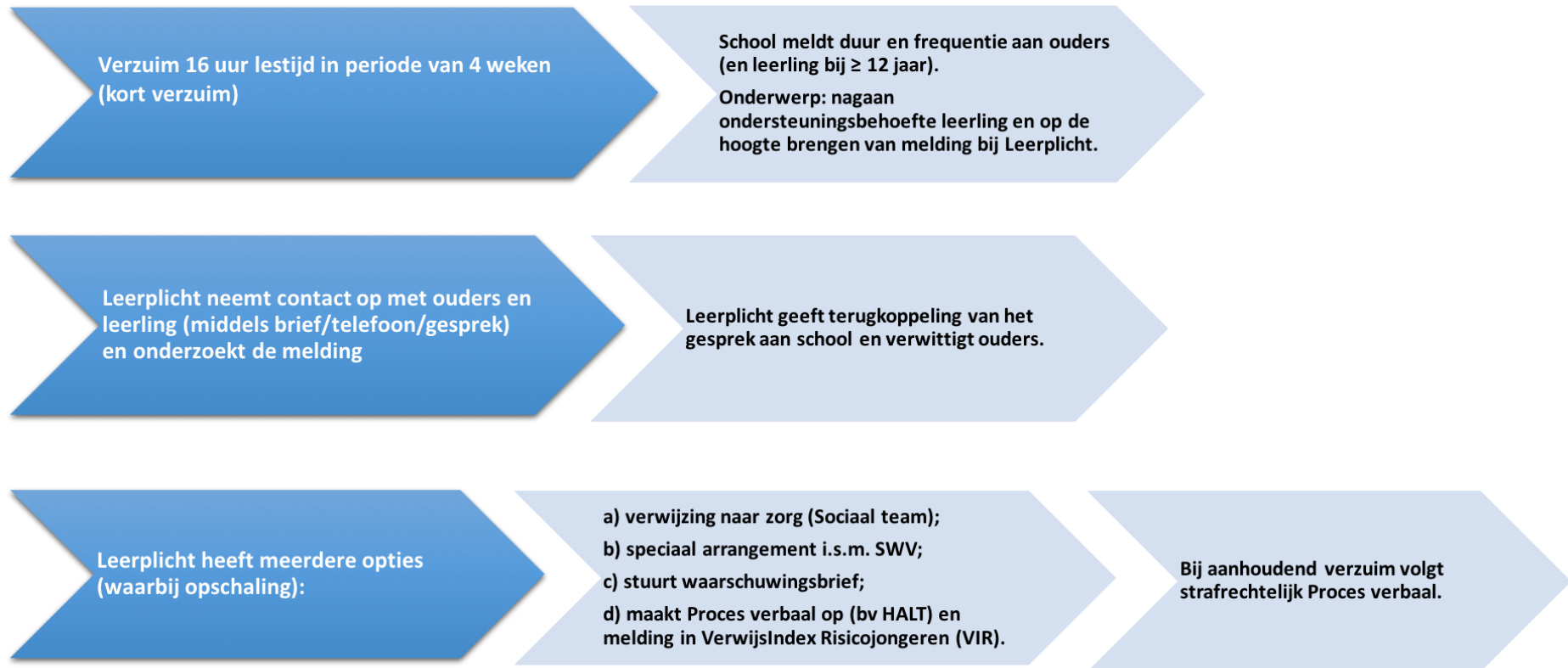
Wanneer er 16 uur lestijd in een periode van 4 weken verzuimd wordt (kort verzuim) gaat de school in gesprek met ouders en de leerling en stelt hen op de hoogte van melding bij het RBL (actie van de school). Leerplicht heeft daarna schriftelijk, telefonisch of in fysieke afspraak op kantoor contact met ouders en leerling (waarschuwingsfase). Dit koppelt Leerplicht terug aan de school (en meldt dat aan ouders). De meeste leerlingen gaan na dit contact gewoon weer naar school.

Bij recidive of geen terugkeer naar school wordt er opgeschaald door Leerplicht, bijvoorbeeld door jeugdhulp in een verplicht kader en als laatste middel een aanpak via het strafrecht.

Als blijkt dat er een medische verklaring ten grondslag ligt wordt er toch gesproken van geoorloofd verzuim in plaats van ongeoorloofd verzuim¹³.

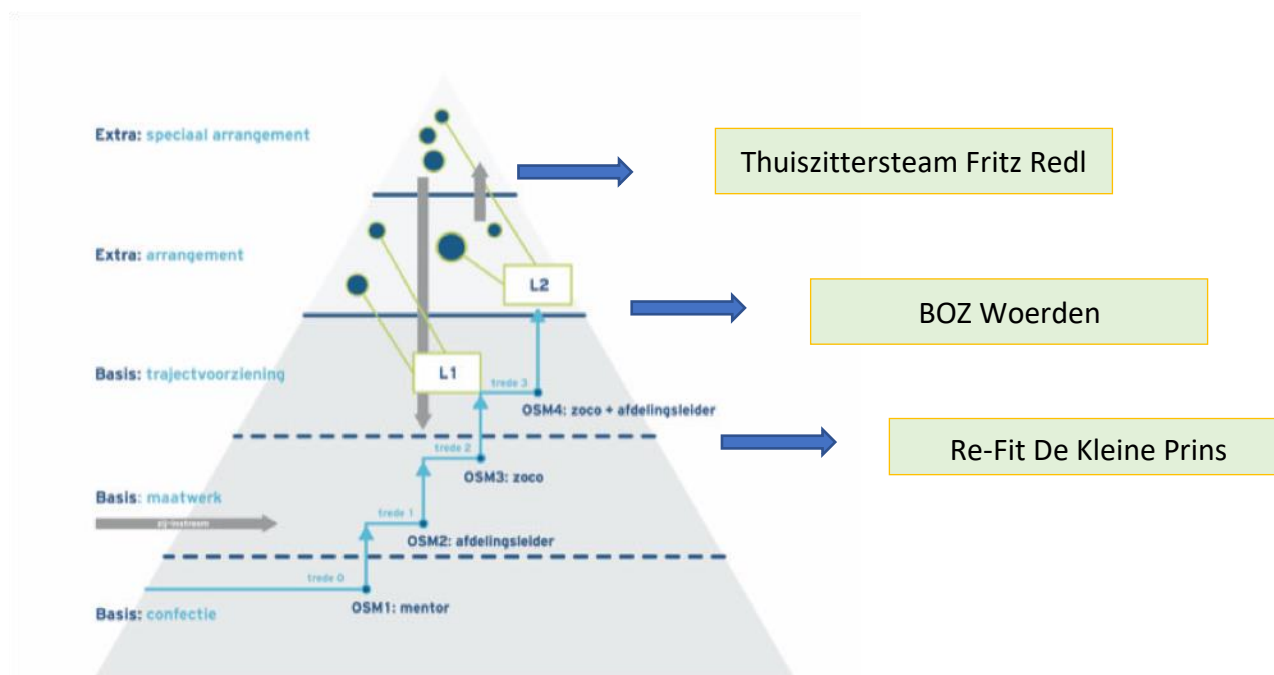
¹³ Ziekteverzuim type 4 t/m 6 hoeft niet gemeld te worden bij DUO.

Stroomschema ongeoorloofd verzuim

6 Ondersteuning van thuiszitters

Binnen de ondersteuningspiramide van SWV VO RUW is er een arrangement voor elk type thuiszitter met geoorloofd verzuim (zie figuur 2).

Figuur 2

Voor type 4 (geel) heeft in eerste instantie de VO-school binnen de basisondersteuning een aanpak. Hierbij valt te denken aan extra begeleiding die scholen aan langdurig zieke leerlingen geven¹⁴.

Daarnaast kan Re-Fit van De kleine Prins worden ingezet. Re-Fit is een training gericht op het voorkomen van schoolverzuim. De training is bestemd voor jongeren in het voortgezet onderwijs en mbo met onvoldoende verklaarde lichamelijke klachten, zoals chronische pijn of vermoeidheid. Deze lichamelijke klachten zijn een veel voorkomende oorzaak van schoolverzuim.

Voor type 5 (oranje) heeft SWV VO RUW een arrangement, namelijk de Bovenschoolse OnderwijsZorgvoorziening (BOZ). Hier is een plek gecreëerd voor leerlingen met thuiszittersproblematiek, vooral psychische/ psychosomatische problematiek. Deze

¹⁴ Voor individuele begeleiding van leerlingen kan via SWV VO RUW een robot voor thuisonderwijs worden ingezet. Het doel van AV1 is om hen te helpen om hun onderwijs voort te zetten en hun sociale relaties te onderhouden.

leerlingen staan onder begeleiding van Timon¹⁵. De Jeugdarts van de GGD houdt medisch gezien de vinger aan de pols. Ook kan bij dit type thuiszitter de school van herkomst een aanvraag doen voor (mede)bekostiging van IVIO thuisonderwijs. Dit opdat de leerling geen vertraging in de schoolloopbaan krijgt door het thuiszitten. Hierbij geldt echter wel dat de leerling en ouders zich houden aan de gemaakte afspraken/condities die SWV VO RUW stelt voor de vergoeding van een dergelijk arrangement. Zulke afspraken kunnen bijvoorbeeld staan in het 'plan van aanpak' dat de school samen met de GGD opstelt, met als doel de (gedeeltelijke) terugkeer naar de school van inschrijving.

Voor type 6 (rood) heeft SWV VO RUW de mogelijkheid om het Thuiszittersteam (TZZ) van de Fritz Redschool uit Utrecht in te zetten. Dit team is gespecialiseerd in leerlingen met internaliserende problematiek en juist deze leerlingen kunnen erg hardnekkige thuiszitproblematiek vertonen. Het TZZ hanteert voor deze leerlingen een eigen methodiek die veelal tot goede resultaten leidt. Daarnaast worden maatwerktrajecten ingezet.

¹⁵ Zie <https://www.timon.nl/over-timon/over-timon/>: Timon richt zich op zorg voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen van 0 t/m 23 jaar en hun gezin. Timon helpt bij problemen met opvoeden en opgroeien. Kinderen, jongeren en hun gezin komen dichterbij hoop, herstel en perspectief.

7 Vrijstellingen

Leerlingen kunnen een ontheffing van de leerplicht krijgen voor bepaalde tijd (vrijstelling type 1) of voor onbepaalde tijd (vrijstelling type 2). In beide gevallen is SWV VO RUW betrokken.

Ontheffing voor bepaalde tijd

Vrijstelling van de leerplicht o.b.v. artikel 5a is mogelijk op grond van lichamelijke en/of psychische gronden. Vanaf het moment dat het kind niet in staat is om onderwijs te volgen vanwege lichamelijke of psychische ongeschiktheid is een beroep mogelijk op vrijstelling van de inschrijvingsplicht. De ouders vragen een ontheffing van de leerplicht aan bij de leerplichtambtenaar van de gemeente waarin zij wonen. Daarbij is een recente verklaring nodig van een arts die is aangewezen door Burgemeester en Wethouders. Vaak is dat een (jeugd)arts van de GGD. Deze zal samen met SWV VO RUW kijken wat de mogelijkheden zijn om wel onderwijs te volgen. De arts mag niet de eigen huisarts zijn of een psycholoog of pedagoog die het kind behandelt.

Ontheffing voor onbepaalde tijd

De afgegeven vrijstelling geldt in principe voor één jaar; ouders kunnen ieder jaar een nieuwe aanvraag doen.

Opnieuw aanvragen is niet nodig wanneer uit een eerdere verklaring blijkt dat het kind nooit in staat zal zijn om een school of instelling te bezoeken. In de praktijk zijn dit kinderen met een ernstige meervoudige beperking en vaak 24/7 zorg nodig hebben. In dat geval wordt een ontheffing voor onbepaalde tijd afgegeven, tot einde leerplicht (18-jarige leeftijd). Ook hierin wordt SWV VO RUW betrokken om te kijken of er echt geen mogelijkheden binnen het dekkende netwerk van onderwijsvoorzieningen zijn om het kind een plek in het onderwijs te geven.

Procedurebeschrijving vrijstellingsaanvragen

- Ouders/verzorgers doen een beroep op vrijstelling. Hiervoor gelden de volgende categorieën¹⁶:
 - 1) 5a (psychisch/lichamelijk);
 - 2) 5b (bezwaar tegen onderwijs richting);
 - 3) 5c (schoolgaan in buitenland).
- Leerplicht bevestigt ontvangst en schakelt jeugdarts in voor onderzoek en bij 1) de leerling/ouders en 2) het SWV VO RUW. De school van inschrijving zelf speelt geen rol. Er vinden doorgaans geen groot overleggen plaats wanneer de route naar een vrijstelling is ingezet;
- Jeugdarts doet onderzoek naar:
 - a) kan een leerling regulier of speciaal onderwijs volgen of niet, en
 - b) heeft het SWV VO RUW een passende plek voor de leerling.
- Jeugdarts geeft een advies aan Leerplicht. Dit advies wordt doorgaans opgevolgd en ontstaat vanuit rechtswege;

¹⁶ Voor dit document is alleen categorie 5a van belang.

- Vrijstelling kan voor de rest van het schooljaar zijn (maar als de beschikking bv. in maart wordt gegeven dan vaak ook voor het volgende schooljaar);
- In het geval van een vrijstelling tot einde schooljaar kan verwezen worden naar een tijdelijke (zorg-)voorziening, zoals het Plein der mogelijkheden. In een dergelijk geval blijft SWV VO RUW en Leerplicht betrokken om voortgang/ terugkeer naar het onderwijs te monitoren. Dit gebeurt door middel van evaluaties in het groot overleg.
- Een vrijstelling 5a komt doorgaans niet uit de lucht vallen. Er is dan vaak al een historie van ziekte, afwezigheid, schoolwisselingen etc. Meerdere partijen zijn betrokken bij leerling en ouders en er zijn al groot overleggen gevoerd.

8 In de toekomst

8.1 Doelen t.a.v. terugdringen thuiszitters en monitoring

SWV VO RUW zet zich de komende 4 jaar verder in ten aanzien van doorontwikkeling rond het thema thuiszitters en heeft hiervoor een aantal speerpunten geformuleerd:

- a) vroegtijdige signalering van potentiële thuiszitters en bieden van gerichte ondersteuning
- b) (gedeeltelijke) terugkeer naar onderwijs van de thuiszitters met langdurig ziekteverzuim
- c) Maximaal 5 thuiszitters die een vrijstelling (5a + 5b) hebben
- d) goede ondersteuning per type thuiszitter:
 - Arrangementen op de VO-school
 - IVIO als ondersteunend lesprogramma
 - Inzet AV1 – Robot van No Isolation
 - Re-Fit training De Kleine Prins
 - BOZ Woerden
 - Thuiszittersteam (TZT) Fritz Redl
- e) goede monitoring door SWV VO RUW i.s.m. RBL en uitvoeringsorganisaties voor VO en VSO t.a.v. thuiszittende leerlingen die:
 - tot 4 weken,
 - tot 3 maanden, en
 - > 3 maanden thuiszitten.
- f) monitoring voor opvraag inspectie door SWV VO RUW en RBL

Daarnaast zet SWV VO RUW in op:

- consultatie in school door GGZ, en
- scholing gesprekstechniek mentoren: tools voor het voeren van lastige gesprekken met ouders omtrent (ziekte-) verzuim.

Het monitoren van thuiszitters is geen sinecure. Het begint al met de definitie die gebruikt wordt. Maar ook de signalering en de registratie van thuiszitters. Vooral type 4, 5 en 6 zijn moeilijk te registreren, want vanaf welk moment registreer je?

Toch pakt SWV VO RUW dit vraagstuk de komende periode aan. Er is al een definitie gemaakt, waardoor scholen de leerlingen van type 4, 5 en 6 gemakkelijker kunnen registreren. Ook de VSO-scholen die leerlingen uit onze regio onderwijs bieden worden benaderend om deze drie typen thuiszitters door te geven aan SWV VO RUW. Via het RBL is er zicht op de overige typen 1, 2, 3 en 7.

Op deze manier krijgt SWV VO RUW een eigen monitoringsysteem van thuiszitters waardoor kennis omtrent deze groep vergroot wordt.

Bijlagen

Bijlage 1 Ziekteverzuimbegeleiding VO – GGD regio Utrecht

Integrale aanpak van ziekteverzuim volgens de methodiek van M@ZL Samenwerkingsprotocol
tussen onderwijs, Leerplicht en GGD regio Utrecht, juli 2016

– SAMENVATTING –

Inleiding

Het vroegtijdig reageren op ziekteverzuim door de kernpartners onderwijs, jeugdgezondheidszorg en leerplicht is van groot belang bij het voorkomen van langdurig verzuim of voortijdig schoolverlaten. Op tijd hulp/ondersteuning organiseren, voorkomt inzet van zwaardere hulp en optimaliseert onderwijskansen en draagt zo op den duur bij aan het verkleinen van de sociaaleconomische gezondheidsverschillen. Hoe meer onderwijs een kind heeft genoten, hoe beter het in staat is om vanuit eigen kracht te bouwen aan een gezonde toekomst.

In 2006 is er op de scholen voor voortgezet onderwijs door jeugdartsen van GGD regio Utrecht samen met leerplichtambtenaren het protocol ziekteverzuimbegeleiding VO geïntroduceerd. Het protocol is nu herzien volgens de methodiek van M@ZL (Medische Advisering van de Ziekgemelde Leerling).

M@zl is een integrale aanpak om leerlingen met ziekteverzuim vroegtijdig te signaleren te begeleiden. Goede samenwerking tussen de scholen, jeugdartsen en leerplicht is ook bij deze methodiek de basis. De school heeft systematisch aandacht voor ziekteverzuim en gaat vroegtijdig vanuit zorg en aandacht in gesprek met de leerling en zijn ouders.

De mentor neemt binnen een paar dagen contact op om te informeren wat er aan de hand is en wat de school kan doen om eventuele problemen op te lossen. Bij zorgwekkend ziekteverzuim van meer dan 5 dagen aaneengesloten of 5 dagen in de afgelopen maand wordt zeker geadviseerd om met de leerling en zijn ouders in gesprek te gaan. Omdat de aanmeldingsroute naar de jeugdarts is veranderd kan de jeugdarts een leerling binnen 2 schoolweken uitnodigen. Wanneer leerlingen door de ouders worden ziek gemeld hebben de scholen en de leerplicht niet altijd zicht op de werkelijke reden van het verzuim. Bij ziekteverzuim spelen naast lichamelijke klachten vaak ook psychosociale problemen. Door het ontbreken van medische kennis is het voor de scholen vaak lastig om een goede inschatting van de situatie te maken.

Het goed signaleren van ziekteverzuim door de scholen, een snelle aanmeldprocedure bij de jeugdarts en het vervolgens op korte termijn uitnodigen van de leerling bij de jeugdarts zijn cruciaal voor een effectieve ziekteverzuimbegeleiding.

Bij het opstellen van dit protocol is gebruik gemaakt onderstaande handreiking en handboek.

8. Landelijke handreiking "Snel terug naar school is veel beter". AJN/NVAB/Ingrado
9. Integrale aanpak van ziekteverzuim volgens M@zl op het voortgezet onderwijs. Handboek voor JGZ instellingen. GGD west Brabant.

Wettelijke kaders die van toepassing zijn:

- x Wet publieke Gezondheid
- x Wet op het Voorgezet Onderwijs
- x De leerplichtwet
- x De Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO)
- x Passend onderwijs

Integrale aanpak van ziekteverzuim

Het **doel** van de integrale aanpak van ziekteverzuim is om het ziekteverzuim van leerlingen te verminderen en de deelname aan het onderwijs te optimaliseren en daarmee te voorkomen dat ziekteverzuim uitmondt in langdurig schooluitval of voortijdig schoolverlaten.

Dit doel wordt bereikt door:

- het (vroeg)tijdig signaleren van leerlingen met ziekteverzuim, gevolgd door;
- een adequate aanpak en effectieve samenwerking tussen scholen, jeugdarts en leerplicht (vanuit school aandacht voor leerling en ouders, advisering door de jeugdarts en inzet van de leerplicht indien nodig)

De uitgangspunten van de integrale aanpak van ziekteverzuim zijn:

a. Eigenkracht, normaliseren, versterken

Door in het contact de eigen kracht te benadrukken en door te focussen op wat wel lukt wordt gestimuleerd dat de leerling en zijn ouders zelf de verantwoordelijkheid nemen en zelf aan de slag gaan om het ziekteverzuim te beperken.

b. Gesprekken voeren vanuit zorg en aandacht.

Het is essentieel om gesprekken te voeren vanuit zorg en aandacht en niet vanuit controle, om zo alle medewerking, openheid en een optimale samenwerking te verkrijgen van de leerling en ouders.

c. Ouders als partner

Ouders zijn nodig voor het krijgen van inzicht in de problematiek. Daarnaast hebben ouders invloed op de ziektebeleving van kinderen en kunnen ook gezinsfactoren van invloed zijn op het ziekteverzuim. Ouders spelen ook een belangrijke rol bij het zoeken naar oplossingen en weten wat haalbaar is binnen het gezin; ze zijn nodig voor verandering en begrenzing.

d. Altijd eerst een gesprek door de mentor en/of zorg coördinator van de school met leerling en ouders over het ziekteverzuim.

Ouders vinden het vanzelfsprekend dat de school de ouders en leerling eerst zelf vraagt wat er speelt. Het bespreken van ziekteverzuim kan de relatie tussen school, leerling en ouders versterken en de ouderbetrokkenheid vergroten.

Door tijdens het gesprek de verwijzing naar de jeugdarts met leerling en ouders toe te lichten, is de samenwerking tussen school en jeugdarts voor leerling en ouders duidelijker, waardoor de opkomst bij de jeugdarts hoger is.

e. De jeugdarts wordt door school geïnformeerd over de hulpvraag van school.

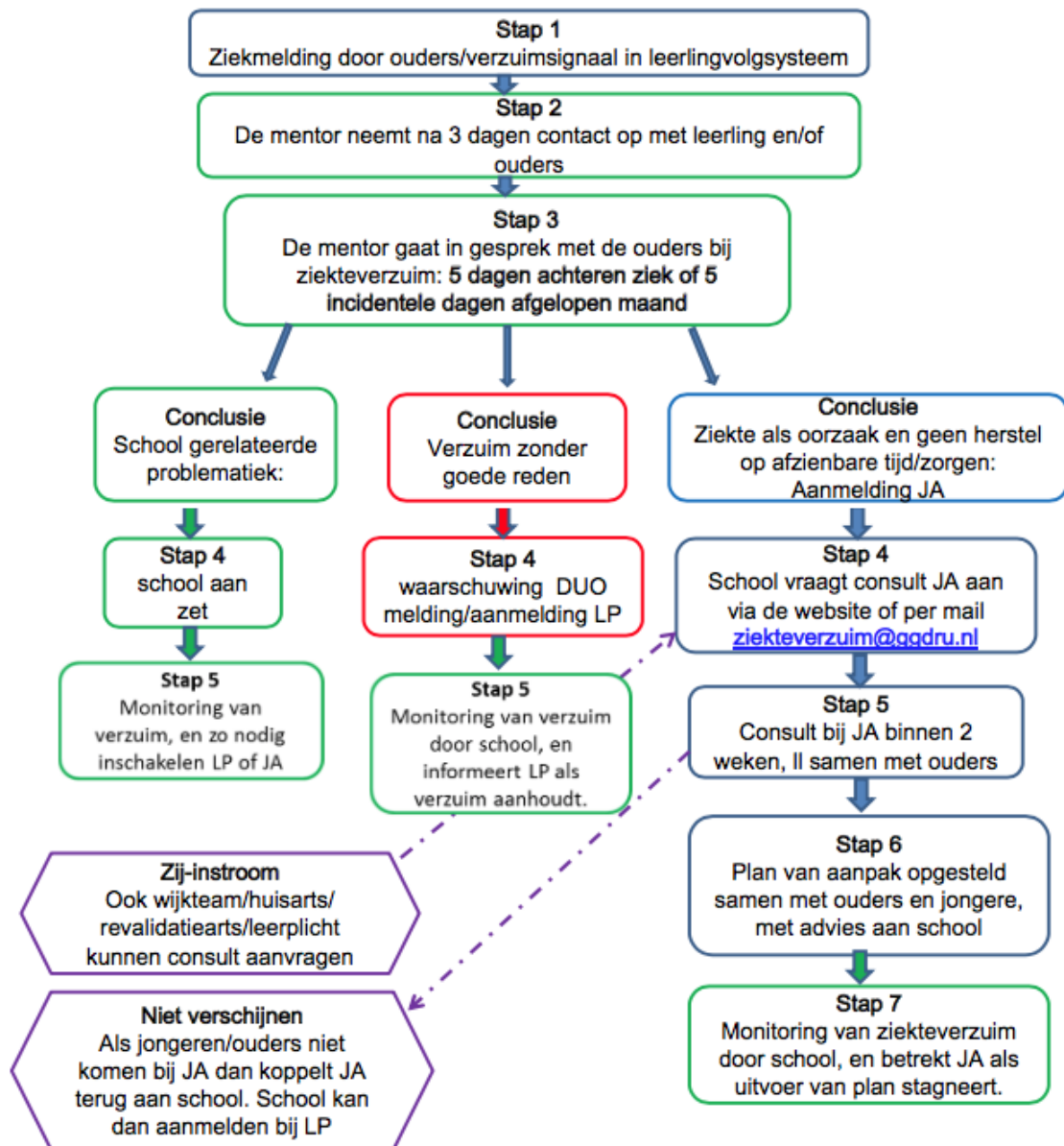
Hoe beter samenwerking met de school verloopt hoe beter en gericht de jeugdarts, als de hulpvraag bekend is, kan adviseren. De voorinformatie helpt de jeugdarts om inzicht te krijgen in de problematiek. De school is vervolgens meer tevreden over de terugkoppeling door de jeugdarts en kan het advies beter oppakken.

f. Professionele inzet van de jeugdarts.

Als de school met ouders en leerling gesproken heeft en advies wil, dan is dat vaak omdat er sprake is van lichamelijk en/of psychosociale klachten, vaak in combinatie met het aanhouden van het verzuim. Ouders en leerling willen erkenning van de klachten en verwachten een arts, die voortborduurde op het gesprek dat leerling/ouders met school gehad hebben, die een antwoord heeft op hun vragen en die aandacht besteedt aan het totale plaatje, inclusief de biomedische componenten (medische anamnese, lichamelijk en psychosociaal onderzoek) en leefstijl. De sociaal medische expertise van de jeugdarts

zorgt ervoor dat de juiste hulp geregeld kan worden voor de leerling en dat er aandacht is voor de mogelijkheden die een leerling heeft om toch naar vermogen deel te nemen aan het lesprogramma.

Stappenplan integrale aanpak van ziekteverzuim schematisch

Stappenplan integrale aanpak van ziekteverzuim

Dit stappenplan is gemaakt om de begeleiding van ziekteverzuim bij leerlingen gestructureerd aan te pakken.

Stap 1. Ziekmelding door ouders/ verzuimsignaal in leerlingvolgsysteem.

Als de ziekmelding binnenkomt wordt door de receptie/ verzuim coördinator de volgende vragen gesteld:

- wanneer denkt u dat uw kind weer naar school kan komen? En
- indien dit toch niet mogelijk is, wilt u dan zelf contact opnemen met de mentor?

De mentor wordt door de receptie geïnformeerd over de ziekmelding en monitort het ziekteverzuim van de leerling.

Stap 2. De mentor neemt na 3 dagen contact op met ouders en/of de leerling.

De mentor neemt in de eerste week na de ziekmelding (telefonisch of via de mail) contact op met de ouders en/of leerling.

Advies aan mentor: “Laat OMA thuis” d.w.z. geen Oordeel, Mening en Aannames; wees objectief en neutraal: Wat is er aan de hand, we missen je, kunnen we het oplossen? Neem een luisterende houding aan, toon belangstelling en geef aandacht. Dit biedt vaak een opening om met de ouders in gesprek te komen. Het is belangrijk om bij ziekteverzuim uit te gaan van ziek is ziek. Ga hierover niet in discussie.

Stap 3. De school gaat in gesprek met de ouders bij zorgwekkend ziekteverzuim van meer dan vijf dagen achtereen of bij een ziekteverzuim van meer dan vijf incidentele dagen in de afgelopen maand.

De school neemt contact op met de ouders bij zorgwekkend ziekteverzuim.

Neem een OEN- houding aan: wees Open, Eerlijk en Neutraal. Stel open vragen (wat is er aan de hand?), maak de ouders mede verantwoordelijk (houdt de ouders een spiegel voor: het verzuim is meer dan gemiddeld), hoe kunnen we het probleem oplossen. Bespreekpunten:

- reden ziekteverzuim
- zo nodig afspraken rond begeleiding door de school maken
- afspraken maken over terugkeer naar school
- zo nodig een afspraak maken voor een gesprek op school indien het ziekteverzuim aanhoudt of als blijkt dat er complexere problematiek speelt. Bij complexere problematiek kan gedacht worden aan het meespelen van psychosociale problemen, problemen in de thuissituatie of consequenties van een ziekte/ aandoening voor het functioneren op school.

Doel van dit gesprek is het delen van zorgen en verantwoordelijkheden, het achterhalen van de reden(en) van het verzuim (vooral van de redenen waar school een rol in kan spelen) en het komen tot concrete afspraken over begeleiding en zorg.

Na het gesprek met de ouders zijn er een aantal mogelijkheden:

- x de reden van het verzuim is duidelijk, er is geen extra zorg nodig, of inzet van een intern zorgtraject is voldoende.
- x Er blijkt sprake van ongeoorloofd verzuim, de leerplicht wordt ingeschakeld
- x Naar aanleiding van het verzuimgesprek kan de school het noodzakelijk vinden zich te laten adviseren door de jeugdarts.

Stap 4. De school vraagt een consult aan bij de jeugdarts

School bespreekt dan met de leerling en de ouders dat er een uitnodiging van de jeugdarts komt, wat er in de aanmelding staat en wat de rol van de jeugdarts is. De jeugdarts kan gezondheidsklachten duiden, evenals de relatie tussen medische klachten en problemen op psychisch en sociaal vlak. De jeugdarts kan collega-artsen en behandelaars consulteren en advies geven over deelname aan en gewenste aanpassingen van het onderwijs. De jeugdarts heeft geen controlerende taak, staat naast de ouders en leerling en werkt vanuit zorg en heeft een beroepsgeheim.

De school meldt de leerling aan bij de jeugdarts middels het aanmeldingsformulier ziekteverzuimbegeleiding (zie bijlage 1). Het aanmeldingsformulier wordt gemaild naar ziekteverzuim@ggdru.nl en de jeugdarts van de school wordt in de cc gezet.

De GGDrU biedt ouders, leerplicht en ketenpartners als huisarts, kinderarts en sociale wijkteams ook de gelegenheid om via de website van GGDrU een consult bij de jeugdarts aan te vragen. De jeugdarts zal met betrekking tot ziekteverzuim de scholen betrekken bij de zorgvraag.

Stap 5. Consult bij de jeugdarts

Zo snel mogelijk, maar in ieder geval binnen 2 schoolweken na aanmelding, wordt de leerling met de ouders uitgenodigd voor een consult bij de jeugdarts. Bij de uitnodiging wordt een informatiebrief en vragenlijsten (zie bijlage 2) gevoegd.

Na het consult bij de jeugdarts adviseert de jeugdarts de leerling, de ouders en de school over de mogelijkheden die een leerling heeft om toch naar vermogen deel te nemen aan het lesprogramma en stelt zo nodig een plan van aanpak op. (formulier terugkoppeling bijlage 3).

Stap 6. De school monitort het ziekteverzuim en monitort samen met de jeugdarts de uitvoer van het “plan van aanpak”.

De school houdt de regie over het ziekteverzuim, samen met de jeugdarts wordt de uitvoer van het ‘plan van aanpak’ gevolgd.

Op sommige scholen kan de consulent Passend onderwijs van het samenwerkingsverband ook een belangrijke rol spelen bij de uitvoering van het ‘plan van aanpak’.

In geval de leerling en ouders niet verschijnen op de afspraak van de jeugdarts, weigeren mee te werken aan het vinden van een oplossing of afspraken niet nakomen dan spreekt de school de leerling en ouders hierop aan. Dat geldt ook voor onnodig aanhouden van het ziekteverzuim. De school kan de leerling aanmelden bij leerplicht met het verzoek de leerplicht te handhaven. Na een gesprek met leerplicht kan het ook zo zijn dat de ouders en leerling dan wel de bereidheid tonen mee te werken aan een gesprek bij de jeugdarts en het uitvoeren van het plan van aanpak. Zo wordt gezorgd voor een sluitende zorgketen.

Indien er geen verbetering is van het ziekteverzuim kan de school de jeugdarts verzoeken opnieuw onderzoek te doen en kan zo nodig het wijkteam betrokken worden. Hierbij kan de problematiek nader geïnventariseerd worden en advies worden gegeven/ c.q. worden verwezen.

Verantwoordelijkheden en afspraken bij de integrale aanpak van ziekteverzuim

Scholen

Scholen horen volgens de leerplichtwet de afwezigheid van leerlingen nauwkeurig bij te houden.

Scholen stellen een verzuim coördinator aan die verantwoordelijk wordt voor het verzuimbeleid op de school en contactpersoon is voor jeugdarts en leerplichtambtenaar. Scholen omschrijven in hun schoolplan/schoolgids/website hun verzuimbeleid.

Scholen informeren ouders en leerlingen hoe te handelen bij (ziekte)verzuim. Een voorbeeldtekst is in bijlage 4 toegevoegd.

Scholen gaan in gesprek met leerling en ouders bij zorgwekkend ziekteverzuim en passen de integrale aanpak van ziekteverzuim toe.

Scholen houden de regie en nemen contact op met leerplicht indien het traject bij de jeugdarts niet op gang komt.

Ouders

Ouders zorgen er voor dat het leerplichtige kind naar school gaat. Jongeren zijn vanaf 12 jaar mede verantwoordelijk voor geregeld schoolbezoek (ook in de zin van strafrecht). Boven 18 jaar is de jongere zelf verantwoordelijk.

Ouders dienen zich op de hoogte te stellen van de regels rond schoolverzuim en hiernaar te handelen.

Als een kind ziek is, of om andere reden niet naar school kan, moet de school hiervan op de hoogte worden gebracht met opgaaf van reden. Gebeurt dat niet dan verschuift de bewijslast: degene die zich beroept op de verhindering moet dan bewijzen dat hij door ziekte verhinderd was deel te nemen aan het onderwijs.

Leerplicht

De gemeente is belast met het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet. Zij delegeert de uitvoering van deze taak aan leerplichtambtenaren. Zij werken hierbij samen met scholen en hulpverlenende instellingen.

De leerplichtambtenaar biedt hulp aan leerlingen, ouders en scholen bij het zoeken naar oplossingen bij zorgwekkend schoolverzuim. Het uitgangspunt is preventie maar de leerplichtambtenaar heeft ook de mogelijkheid tot handhaven en kan een waarschuwing geven of een proces-verbaal opmaken.

Leerplicht kan de jeugdarts consulteren over ziekteverzuim, thuiszitters of leerplichtonthefing.

Jeugdarts

De jeugdarts nodigt ouders en leerling zo snel mogelijk maar in ieder geval binnen 2 schoolweken uit voor een verzuimgesprek na de aanmelding door de school.

Samen met de ouders en leerling onderzoekt de jeugdarts de (gezondheid)problemen, doet eventueel aanvullend medisch onderzoek en vraagt zo nodig medische informatie op bij andere hulpverleners of behandelaars. De jeugdarts adviseert de ouders en de leerling over de mogelijkheden om naar vermogen deel te nemen aan het lesprogramma en stelt zo nodig een plan van aanpak op.

De jeugdarts koppelt na toestemming van de ouders en leerling binnen 1 week terug naar school. De ouders ontvangen een kopie van deze afspraken. De jeugdarts heeft beroepsgeheim.

De jeugdarts neemt het initiatief voor een jaarlijkse evaluatie over de samenwerking in het kader van de integrale aanpak van ziekteverzuim.

Bijlage Formulier terugkoppeling naar onderwijs

Terugkoppelingsformulier advies jeugdarts aan school

Naam leerling:

Datum gepland consult:

Resultaat van de uitnodiging:

- Ouder en leerling zijn verschenen op het consult
- Leerling is verschenen, ouders niet aanwezig bij het gesprek
- Telefonisch contact met de ouder d.d.
- Ouder is verschenen, leerling niet aanwezig bij het gesprek
- Niet verschenen met afmelding, er is geen nieuwe afspraak gemaakt
- Niet verschenen zonder afmelding

Conclusie:

- De leerling kan volledig aan het lesprogramma deelnemen
- De leerling kan deels aan het lesprogramma deelnemen.
- De leerling kan niet aan het lesprogramma deelnemen
- Er is nog geen conclusie mogelijk, nader overleg en contact volgt, waarna definitieve terugkoppeling

Voor school relevante informatie (met toestemming van de leerling en/ of de ouders):

Gemaakte afspraken/ plan van aanpak:

Acties:

- Eenmalig contact met jeugdarts
- Vervolg afspraak gemaakt, termijn:
- Overleg/nader onderzoek nodig
- Advies aan school om opnieuw met ouders en leerling in gesprek te gaan in verband met niet verschijnen zonder bericht. Overweeg een melding bij de leerplichtambtenaar.

Advies over het vervolgtraject:

- Bij eerstvolgende ziekmelding melden bij leerplicht
- Bij eerstvolgende ziekmelding opnieuw aanmelden bij de jeugdarts
- Wanneer de leerling opnieuw meer dan 5 dagen achter elkaar of 5 dagen in een maand ziek is gemeld opnieuw melden bij de jeugdarts
- Anders:

Bijlage 2 Van thuiszitten naar schoolgaan

Van thuiszitten naar schoolgaan

intensivering van de thuiszittersaanpak in de regio Utrecht West

Samenvattend onze afspraken

1. Wij verbinden ons in de regio Utrecht-West aan de landelijke ambitie dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zit zonder een passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Wij zorgen gezamenlijk voor een sluitende thuiszittersaanpak die in het OOGO Utrecht-West bestuurlijk bekrachtigd is.
2. Onze sluitende aanpak draait om maatwerk voor kinderen, jongeren en gezinnen. Wij werken met hen aan een sterke basis thuis en op school, bieden steun bij opgroeien en ontwikkelen en zorgen voor specialistische zorg en ondersteuning als het moet.
3. De spil van onze aanpak is het 'kernpartnermodel'¹⁷. Uitgangspunt is dat kernpartners¹⁸ in onderlinge samenhang vanuit eigen verantwoordelijkheid ondersteuning bieden aan kinderen, jongeren en gezinnen met als doel het realiseren van een passend (onderwijs en/of zorg) aanbod.
4. Wij monitoren de resultaten van onze aanpak 8-wekelijks in het overleg tussen samenwerkingsverbanden en Regionaal Bureau Leerplicht (RBL), per kwartaal in het Regionaal Educatieve Agenda-overleg (REA) en jaarlijks in het Op Overeenstemming Gericht Overleg met betrokken gemeenten (OOGO).

Inleiding

Gemeenten en samenwerkingsverbanden in Utrecht West hebben tijdens het OOGO van 16 juni 2016 de samenwerkingsagenda passend onderwijs Utrecht West vastgesteld.

In deze agenda staan vier thema's met concrete doelstellingen: preventie en toegang, integraal arrangeren, thuiszitters en aansluiting arbeidsmarkt en participatie.

In deze notitie geven we uitwerking aan de in de samenwerkingsagenda vastgelegde doelstelling van het thema thuiszitters:

- Borgen en evalueren van het regionale thuiszittersprotocol
- Ontwikkelen en integreren van beleid rondom vrijstellingen
- Concretiseren van de samenwerking tussen onderwijs, leerplicht (RBL), JGZ en wijkteams

¹⁷ De term 'kernpartnermodel' wordt niet binnen alle samenwerkingsverbanden gehanteerd, zo spreekt Passenderwijs van het 'meerpartijenoverleg'. De uitgangspunten en doelstellingen zijn bij alle samenwerkingsverbanden vergelijkbaar.

¹⁸ Onder kernpartners wordt verstaan: de school, regionaal bureau leerplicht, samenwerkingsverband, jeugdgezondheidszorg (schoolarts/verpleegkundige), uitvoerders jeugdhulpverlening vanuit gemeente.

Betrokken gemeenten en samenwerkingsverbanden trekken gezamenlijk op in het voorkomen van thuiszitters.

We hanteren de volgende definitie van thuiszitters:

Een thuiszitter is een leerplichtige (5-16 jaar) of kwalificatie plichtige (16-17) jongere die staat ingeschreven op een school of onderwijsinstelling en langer dan vier weken ongeoorloofd verzuimt (relatief verzuim) of niet staat ingeschreven op een school of onderwijsinstelling (absoluut verzuim).

Wat willen we bereiken?

De samenwerkingsverbanden PO en VO (Passenderwijs, Berseba, RUW en Sterk VO) werken met de vijf gemeenten (Woerden, Oudewater, Montfoort, Stichtse Vecht en De Ronde Venen) regionaal samen aan het terugdringen van verzuim, uitval en thuiszitten. Onze regio sluit zich aan bij de doelstelling zoals deze landelijk is geformuleerd.

In 2020 zit binnen regio Utrecht-West geen enkel kind of jongere langer dan drie maanden thuis zonder een passend aanbod van onderwijs en/of zorg

Realisatie van onze doelstelling betekent het vergroten van de kansen voor kinderen en jongeren op een sociaal netwerk, maatschappelijk participatie en een goede start op de arbeidsmarkt. We streven ernaar dat ieder kind of jongere in beeld is en een passend onderwijs- en ondersteuningsaanbod krijgt. Dat geldt in het bijzonder voor kinderen en jongeren voor wie door een combinatie van (onderwijs overstijgende) factoren schoolgang geen vanzelfsprekendheid meer is en thuiszitten dreigt of al aan de orde is. Samenwerking tussen onderwijs- en zorgpartners is dan cruciaal.

Met welke aanpak willen we onze doelstelling bereiken?

Het terugdringen van verzuim en thuiszitters binnen de regio Utrecht-West willen we realiseren door in te zetten op de volgende speerpunten:

1. Investeren en steun bieden bij ontwikkeling van een sterke basis thuis en op school
2. Beschikbaarheid van specialistische zorg en ondersteuning indien noodzakelijk
3. Ondersteuning van zorg en onderwijs wordt afgestemd en waar mogelijk geïntegreerd door kernpartners
4. Verantwoorde uitvoering van de wettelijke zorgplicht binnen passend onderwijs³
5. Betrokkenheid van het samenwerkingsverband bij de toetsing van een aanvraag tot vrijstelling

Hoe ziet onze aanpak er concreet uit?

Investeren en steun bieden bij ontwikkeling van een sterke basis thuis en op school

Binnen het onderwijs realiseren we een zo hoog mogelijk niveau van basisondersteuning dat binnen elke school voor alle leerlingen beschikbaar is. De definitie van basisondersteuning is beschreven in het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband.

De gemeenten organiseren kwalitatieve, voorliggende en preventieve voorzieningen waar elk kind/jongere en/of gezin gebruik van kan maken.

Beschikbaarheid van specialistische zorg en ondersteuning indien noodzakelijk

We realiseren een dekkend aanbod van voorzieningen op onderwijs en zorgniveau waarbij het aangaan van onderwijszorgarrangementen een gezamenlijke verantwoordelijkheid is. De samenwerkingsverbanden organiseren vanuit hun wettelijke taak een dekkend aanbod van onderwijsvoorzieningen. Daar waar de basisondersteuning onvoldoende passend is voor de ondersteuningsbehoefte van een kind of jongere, is extra ondersteuning beschikbaar. De samenwerkingsverbanden beschrijven in hun ondersteuningsplan op welke wijze zij deze extra ondersteuning organiseren.

Gemeenten realiseren een transparante opschaling naar specialistische voorzieningen vanuit de lokale toegang en informeren het onderwijsveld over beschikbaarheid en de wijze van toekenning van deze voorzieningen.

In geval van onderwijszorgarrangementen, stemmen gemeenten en samenwerkingsverband (of de betreffende school) af over de specifieke inzet van de partijen. We zijn ons bewust van onze gezamenlijke verantwoordelijkheid en stemmen gemeentelijk inkoopbeleid met elkaar af indien het zorgpartners betreft die uitvoering geven aan onderwijszorgarrangementen. Denk hierbij aan de onderwijs/behandelcombinaties zoals UMC, De Bascule of Fritz Redl.

Ondersteuning vanuit zorg en onderwijs wordt afgestemd en waar mogelijk geïntegreerd door kernpartners

Kernpartners organiseren structureel overleg waarbinnen onderwijsondersteuning en hulpverleningsplannen op elkaar afgestemd worden. Ter illustratie: Passenderwijs spreekt van 'meerpartijenoverleg', VO-RUW van 'Groot Overleg' en Sterk-VO van het 'kernpartnermodel'. Van essentieel belang is dat de verbinding tussen onderwijs en lokale toegang tot zorg geborgd wordt en herkenbaar is voor de scholen. Deze brugfunctie wordt lokaal opgepakt waarbij een nadere inhoudelijke afstemming in ontwikkeling is.

Uitgelicht: verbinding onderwijs en zorg (brugfunctie)

	Primair onderwijs	Voortgezet onderwijs
Woerden	JGZ als contactpersoon, Woerdenwijzer benaderbaar door de school Jeugdteam benaderbaar door de school	Jeugdhulpwerker gepositioneerd binnen de school, Woerdenwijzer benaderbaar door de school
Montfoort	Sociaal stadsteam benaderbaar door de school	Jeugdteam benaderbaar door de school Sociaal stadsteam benaderbaar door de school
Oudewater	Jeugdgezondheidszorg (schoolarts/verpleegkundige)	Schoolmaatschappelijk werk gepositioneerd binnen de school
Stichtse Vecht	Sociaal wijkteam benaderbaar door de school	Jeugdhulpverlener gepositioneerd binnen de school of Sociaal wijkteam

De betreffende uitvoerder maakt in meer of mindere mate structureel onderdeel uit van het ondersteuningsteam binnen/rondom de school. Daar waar de verbindingfunctie niet in de vorm van een organisatie of persoon is georganiseerd, is voor de scholen duidelijk op welke wijze zij contact kunnen leggen met de lokale toegang tot jeugdhulp.

De kernpartners vertegenwoordigen de belangrijkste leefgebieden in de ontwikkeling van het kind of jongere: onderwijsdeelname, gezondheid, psychosociale ontwikkeling en loopbaanontwikkeling. Zij werken vanuit eigen verantwoordelijkheid samen in een gestructureerde aanpak van signaleren, bereiken, adviseren en begeleiden van deze kinderen/jongeren. De kernpartners zijn aan de school verbonden, vaak aanwezig en werken met de school planmatig aan verbeteringen. Ondersteuning wordt altijd ingezet met ouders en volgens het principe van één kind, één gezin, één plan, één regisseur. De kernpartners trekken ook samen op in de aanpak van (ziekte)verzuim. Kinderen/jongeren die meer dan gemiddeld afwezig zijn, lopen een grotere kans de school vroegtijdig te verlaten of om thuis te komen zitten. Verzuim kan een signaal zijn van onderliggende problematiek zoals gezondheid, thuissituatie, problemen op school of een combinatie.

Uitvoering van de zorgplicht en thuiszittersprotocol

Binnen het samenwerkingsverband zijn met de schoolbesturen bindende en eenduidige afspraken gemaakt inzake de uitvoering van de zorgplicht. In het ondersteuningsplan is aangegeven op welke wijze deze afspraken vorm zijn gegeven.

Ook zijn regionale afspraken gemaakt over de te ondernemen stappen in geval van thuiszitters. Deze zijn beschreven in onderstaand algemeen protocol. Voor precieze invulling van de acties wordt verwezen naar het ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband.

Regionale afspraken

- In geval van langdurig verzuim van een leer (kwalificatie) plichtig kind/jongere, vindt melding door de school plaats bij Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) volgens het verzuimbeleid van de school. Tevens wordt het samenwerkingsverband geïnformeerd.
 - De school maakt bij de melding inzichtelijk welke stappen/acties reeds zijn ondernomen en op welke wijze ouders betrokken zijn.
 - De school en/of RBL besluiten of een kernpartneroverleg gewenst is en wie hierbij aanschuiven. Ook het SWV/JGZ (bij ziekteverzuim) kan hier een initiërende rol in nemen.
 - RBL en SWV overleggen structureel over de voortgang van plaatsing van thuiszitters waarbij een overzicht van thuiszitters door beide partijen wordt aangeleverd.
-

Verantwoordelijkheden bij langdurig ongeoorloofd schoolverzuim

School(bestuur)	<ul style="list-style-type: none">→ Schrijft een kind pas uit nadat het elders is ingeschreven;→ Meldt langdurig verzuim volgens verzuimbeleid bij RBL;→ Maakt inzichtelijk welke stappen reeds door de school zijn ondernomen inzake het langdurig schoolverzuim;→ Houdt contact met de thuiszitter en ouders/verzorgers;→ Informeert periodiek het SWV en RBL;→ Biedt een aangepast onderwijsprogramma aan de thuiszitter;→ Neemt initiatief om met betrokken partners (RBL, SWV, JGZ) te besluiten of een kernpartneroverleg georganiseerd moet worden.
Ouders	<ul style="list-style-type: none">→ Zijn verplicht hun kind in te schrijven bij een school of onderwijsinstelling;→ Conformereren zich aan het verzuimbeleid van de school;→ Houden zich beschikbaar voor overleg;→ Stellen zich coöperatief op bij het vinden van een oplossing.
Regionaal Bureau Leerplicht (RBL)	<ul style="list-style-type: none">→ Hebben niet alleen rechten maar ook plichten→ Doet onderzoek naar de achtergronden van het schoolverzuim;→ Pleegt (wettelijke) interventies naar aanleiding van schoolverzuim;→ Organiseert of neemt deel aan het kernpartneroverleg.
Samenwerkingsverband (SWV)	<ul style="list-style-type: none">- Zoekt na de melding door de school of RBL met betrokken partners naar een oplossing om schoolverzuim op te heffen;- Bespreekt minimaal 8-wekelijks de bij het SWV bekende thuiszitters met RBL met als doel te komen tot een afgestemde aanpak;
Jeugdgezondheidszorg (JGZ, van GGD)	<ul style="list-style-type: none">- Organiseert of neemt deel aan het kernpartneroverleg om te bevorderen dat een snelle en adequate oplossing wordt gevonden.
Lokale team	<ul style="list-style-type: none">- Neemt deel aan het kernpartneroverleg indien sprake is van medisch verzuim.- Is een belangrijke partner voor school en ouders als het gaat om duiding van ziekteverzuim.- Draagt zorg voor realisatie van een passend jeughulpaanbod indien noodzakelijk.

Betrokkenheid van het SWV bij de toetsing van een aanvraag tot vrijstelling

Met de invoering van passend onderwijs geldt een zorgplicht voor schoolbesturen. Dit betekent dat schoolbesturen zich dienen in te spannen om te voorzien in een onderwijsaanbod voor alle leerlingen met extra ondersteuning.

De GGD-arts voert op verzoek van RBL een onderzoek uit in het kader van het door ouders aangevraagde verzoek tot vrijstelling. Het is hierbij van belang dat de GGD arts niet zonder meer een vrijstelling verleent maar het SWV en de lokale toegang tot zorg betreft. Dit om na te gaan of een passend onderwijs(zorg)aanbod geboden kan worden.

In het samenwerkingscontract dat de gemeente met de GGD heeft afgesloten is aanvullend opgenomen dat de (onafhankelijk) GGD-arts de aanvraag voor een vrijstelling voorlegt aan het samenwerkingsverband en pas na overleg een advies uitbrengt. Dit betekent dat concreet de volgende stappen worden genomen:

1. Een vrijstellingsaanvraag die bij RBL binnenkomt wordt voorgelegd aan de GGD.
2. De onafhankelijk arts van de GGD beoordeelt niet alleen de medische aspecten, maar onderzoekt met het SWV of op basis van de onderwijsbehoeften passend onderwijs mogelijk is.
3. Indien een mogelijkheid wordt gevonden om het kind/de jongere (mogelijk in combinatie met zorg) passend onderwijs te bieden, neemt de GGD dit na overleg met het lokale team mee in haar advies. Er wordt geen vrijstelling verleend.
4. Indien ook volgens het SWV op basis van de onderwijsbehoeften geen vorm van passend onderwijs mogelijk is, neemt de GGD dat mee in haar advies. Er wordt een vrijstelling gegeven.

Wat doen we als het niet lukt om een passend aanbod te vinden?

In zeer complexe situaties kan het voorkomen dat kind/jongere, ouders, school en kernpartners er niet in slagen overeenstemming te krijgen over een passende plek met een passend aanbod. In dergelijke situaties zal:

- de directie van het SWV het dossier voorleggen aan de voorzitter van het bestuur van het sSWV (danwel een door het bestuur gemandateerd persoon) indien het een passende onderwijssetting betreft. De opdracht is om binnen 10 werkdagen vanuit mandaat van de schoolbesturen toegang tot een passende onderwijssetting te bieden.
- de directie van het SWV een signaal afgeven naar de verantwoordelijk wethouder indien blijkt dat niet voorzien kan worden in een passend zorgaanbod welke door deskundigen is geadviseerd. De opdracht is om binnen 10 werkdagen de toegang tot passende zorg danwel onderwijssetting toegankelijk te maken met daarbij op redelijke termijn daadwerkelijke uitvoering van de zorg danwel ondersteuning .
- de directie van het SWV een oplossingsgericht gesprek organiseren tussen de voorzitter van het bestuur SWV (of een gemandateerd persoon), het betreffende bevoegd gezag met zorgplicht (indien gewenst) en de betreffende wethouder indien het een passend onderwijszorgarrangement betreft.

Let op: bovenstaande wordt alleen uitgevoerd als:

- ◇ de directeur van het betreffende SWV de uitvoering van de binnen het SWV opgestelde richtlijn voor plaatsing heeft getoetst en akkoord heeft bevonden.
- ◇ voldaan is aan uitvoering van de wettelijke zorgplicht door de schoolbesturen.
- ◇ sprake is van het niet beschikbaar zijn van een passend aanbod¹⁹.
- ◇ de manager sociaal domein geen oplossing gevonden heeft en opschaling naar de wethouder noodzakelijk is.

De voorzitter van het bestuur van het SWV en/of de betreffende wethouder hebben bestuurlijk mandaat van de samenwerkingsverbanden en gemeenten binnen de regio

¹⁹ In geval ouders niet akkoord zijn met het geboden passend aanbod, zijn in het uiterste geval diverse klachtenregeling van toepassing.

Utrecht West om tot een passende oplossing te komen indien kind/jongere, ouders, school en kernpartners er niet in slagen overeenstemming te krijgen over een passende plek met een passend aanbod.